

GÖTEBORGS UNIVERSITET

**Handledning för kursplanerevidering med anledning av
högskolereformen 2007**

Arbetsgruppen för lärandemål, betyg och moduler
Claes Alexandersson och Stina Edqvist

Fastställd 2006-05-15, reviderad 2007-05-14

Dnr. N2 1799/07
(jfr dnr. N22 4793/03)

Innehåll

Inledning	s 3
Del 1 – Förväntade studieresultat	s 4
- Varför?	s 4
- Hur?	s 5
- Vilka?	s 6
Del 2 – Vad ska en kursplan innehålla?	s 7
Sammanfattning	s 9
Tips för vidare läsning	s 9
Bilaga 1a – ordlista utifrån Blooms taxonomi	s 10
Bilaga 1b – SOLO-taxonomi	s 11
Bilaga 2 – högskolelagens nivåbeskrivningar	s 12
Bilaga 3 – generella examensbeskrivningar	s 13
Bilaga 4a – mall för kursplaner (svensk)	s 16
Bilaga 4b – mall för kursplaner (engelsk)	s 19

Inledning

I detta dokument ges vägledning för hur kursplaner skall upprättas. Dokumentet har tagits fram av arbetsgruppen för lärandemål, betyg och moduler¹ och behandlats i utbildningsrådets möte 2006-05-03 samt i rektorssammanträde 2006-05-15, samt reviderats 2007-05-14 efter rektorsbeslut om föreskrifter för kursplaner 2007-02-05. Det vänder sig till alla inom GU som ansvarar för kursplaners utformning. Det har funnits, och kommer kanske även fortsättningsvis, att finnas skillnader mellan fakulteter/institutioner med avseende på hur kursplaner ställs upp, men i det stora arbete med kursplanerevidering som nu pågår, och som förväntas pågå under flera år, finns på många håll behov av vägledning.

Ett viktigt mål med Bologna är att skapa jämförbarhet mellan högre utbildning i de 40-tal länder som anslutit sig till processen. Utformningen av kursplaner är ett av de instrument som skall bidra till bättre jämförbarhet. Jämförbarheten skall underlätta rörligheten för studenter mellan och inom länder och möjligen även inom enskilda lärosäten.

En kursplan är ett juridiskt bindande dokument. Vad kursplanen skall innehålla regleras i högskoleförordningen. Kursplaner fyller flera funktioner. De har en juridisk funktion eftersom föreskrifter i kursplanen om t ex litteratur, former för examination och tillämpad betygsskala, tillsammans med lärarens tjänsteställning, utgör grund för myndighetsutövning mot studenter, särskilt rätten/skyldigheten att bedöma/examinera. De är formellt nödvändiga för att en kurs skall kunna placeras i studiedokumentationssystemet (Ladok). Fastställande av kursplaner sker (efter granskning) i behöriga organ och fakulteter/institutionen åtar sig därmed ett ansvar för kursen som sträcker sig utöver den enskilda läraren/kursledaren.

Kursplaner har även kommunikativa funktioner gentemot lärare, avnämare och studenter. De skall ge vägledning åt lärare som medverkar i kursen och till lärare i senare kurser. Blivande arbetsgivare har via kursplanen möjlighet att informera sig om studiernas innehåll. Studenternas intresse är ofta kopplat till vilken vikt respektive institution lägger vid att presentera och diskutera kursplanen. Detta gäller naturligtvis även vilken del av kursplanen som ter sig mest angelägen för studenten. Parternas intresse för kursplaner och dess olika delar är - och kommer att vara - kopplat till deras informationsvärde. Genom att kursplaner från 2007 ska ange mål i form av förväntade studieresultat kan den kommunikativa funktionen öka.

Denna handledning innehåller två delar. I den första delen ligger tyngdpunkten på utformningen av förväntade studieresultat. Den andra ger anvisningar som syftar till att tillgodose de juridiskt och formellt betingade kraven.² Avslutningsvis skall framhållas att anpassningen till Bolognaprocessen är ett omfattande åtagande som nu befinner sig i inledningsskedet. De förändringar som behandlas i del I kräver långsiktigt arbete för att få genomslag i undervisningen. Revidering av kursplanerna behöver emellertid göras tämligen

¹ I arbetsgruppen ingår Claes Alexandersson, Ulf Dalnäs, Stina Edqvist, Anna Fernlund, Lars Gunnarsson, Evelyn Hermansson, Magnus Karlsteen, Catharina Langendorf, Angelica Schneider Larsson, Marie Lumsden, Thomas Lundqvist, Anna Nordling, Ulla Runesson och Kristina Ullgren.

² Detta dokument har arbetats fram med utgångspunkt från Åsa Lindberg-Sands presentation "Learning outcomes – for good, for bad and for the future...", Uppsala universitets dokument "Mål uttryckta som förväntade studieresultat – en vägledning", Lena Adamsons, Rosalind Duhs och Stefan Ekecrantz skrift "Bolognaprocessen vid SU: Att arbeta med lärandemål och betygssättning" och UFL:s riktlinjer för kursplaner. Flera formuleringar är lånade från dessa dokument, men detta har inte alltid angivits eftersom alltför många hänvisningar försvårar läsningen.

omgående för att vara färdiga att träda i kraft 1 juli 2007, då Sverige, enligt riksdagsbeslut, skall ha genomfört nödvändiga förändringar. De anvisningar för kursplaner som finns i del II gäller kursplaner som inrättas eller revideras efter 2007-04-02.

Del I – Förväntade studieresultat

Anpassningen av kursplaner till Bologna-processen innebär att kursplanerubriken ”Kursens mål/syfte” skall ersättas av rubriken ”Mål”. Där anges vad studenterna skall kunna (göra) efter genomförd kurs, det vill säga förväntade studieresultat.

För att ange förväntade studieresultat krävs att någon, lämpligen kursledaren, har överblick över vad studenterna förväntas lära sig under en kurs. För att undvika överlappningar eller luckor, utformas de förväntade studieresultaten för en kurs i relation till föregående och efterföljande kurser samt i överensstämmelse med målen på examensnivå.

Det finns ännu ingen auktoritativ svensk översättning av intended learning outcomes. I högskoleförordningen sägs att kursplaner ska ange mål, och i förarbetena till förordningen att målen ska anges i form av förväntade studieresultat. Därför använder GU begreppet förväntade studieresultat och följande definition:

”formuleringar som tillsammans uttrycker vad en student förväntas kunna, förstå, förhålla sig till och/eller vara kapabel att utföra vid slutet av en viss studieperiod.”

Varför?

Studier av undervisning inom högre utbildning visar att lärare lägger mycket tid på att förmedla stoffet och att därefter kontrollera studenternas prestationer. En mindre andel av tiden används till att förklara vad som förväntas av studenten. En av de förändringar, med anledning av Bologna-processen, som är mest påtaglig för den enskilde läraren, handlar om att klargöra vad studenten förväntas lära sig. I korthet innebär den att kursplanen skall ange vad studenten förväntas kunna efter genomförd kurs. Det är väl dokumenterat genom olika undersökningar att den student, som är införstådd med vilka krav som ställs, presterar bättre.

Bologna-processen är alltså på många sätt en pedagogisk reform. Det handlar om att övergå från ett lärarcentrerat till ett mer studentcentrerat och målfokuserat synsätt inom den högre utbildningen. Istället för att utgå från en litteraturlista eller det stoff läraren vill förmedla, utgår arbetet från vad studenten ska kunna när kursen är klar. Därefter bestäms examinationsformer och slutligen undervisningsformer och litteratur. Genom att de förväntade studieresultaten tydliggörs kan studenten hela kursen inrikta sig på dem, och inte undra över vilka krav som ställs på tentan. För vissa lärare är detta redan ett välkänt arbetssätt, medan det utgör en nyhet för andra.

Förväntade studieresultat har även andra användningsområden utöver den pedagogiska planeringen av en enskild kurs. I examensordningen anges kvalitativa examenskrav (se bilaga 3) och det är utifrån de förväntade studieresultat som står i kursplanerna som bedömningen ska göras om en student uppfyller examenskraven. Exempelvis står att en student för kandidatexamen ska ”visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper”. För att få en kandidatexamen måste någon kurs i utbildningen ha ett förväntat studieresultat som relaterar till detta.

Förväntade studieresultat ska alltså användas för examination, kvalitetssäkring och tillgodoräkningen. Examinationen bör förstås inriktas på att undersöka om studenterna når

upp till de förväntade studieresultat som finns, vilket gör att examinationsformerna kan behöva ses över. Kvalitetssäkring och utvärdering av kurser och examina kommer i allt högre grad att utgå från om de förväntade studieresultaten nås. Vid tillgodoräknande av andra svenska eller utländska utbildningar ska jämförelsen göras utifrån de förväntade studieresultat som studenten har med sig. Utöver detta kan förväntade studieresultat vara informativa för de studenter som överväger att söka en viss utbildning.

Hur?

Förväntade studieresultat formuleras för delmoment, enskilda kurser, för olika examina och för de olika nivåerna (cyklerna) inom den högre utbildningen. På sikt kan förväntade studieresultat bli det instrument som synliggör den planerade innehållsliga kumulativiteten och bredden i en students utbildningsgång. Progressionen mellan kurser och nivåer ska med andra ord synas i formuleringen av förväntade studieresultat, exempelvis genom högre krav på självständighet och ökande komplexitet. De skall även kommunicera vad studenten kan till andra utbildningsinstitutioner i Sverige och andra länder som anslutit sig till Bolognaprocessen.

Det vanliga är att varje kurs har ett flertal förväntade studieresultat. Det förekommer även rekommendationer om vilket antal som är lämpligt (ca 5 – 8). Antalet torde dock bli en sekundär fråga om man börjar med att tänka igenom vad man vill att studenten skall kunna efter avslutad kurs. Viktigare än antalet förväntade studieresultat är att de tillsammans beskriver helheten i kursen. Sammansättningen av förväntade studieresultat i en kursplan är därför lika betydelsefull som formuleringen av enskilda förväntade studieresultat.

Ett försök till formell beskrivning av hur man skriver förväntade studieresultat är att ett välkonstruerat förväntat studieresultat vanligen innefattar

- ett verb som anger vad studenten ska kunna göra vid studieperioden slut (exempelvis redogöra för, analysera, konstruera, värdera, utföra – se fler exempel i bilaga 1),
- ett eller flera ord som bestämmer innehållet i studenten handlande (exempelvis teorier om lärande, samhällets förändringar, Marx filosofi, kognitiv beteendeterapi), och
- ett eller flera ord som anger kvaliteten i det som studenten förväntas kunna eller göra (exempelvis självständigt, utförligt, översiktligt).

Det ska tydligt framgå att studenten är den aktiva parten genom formuleringar som ”efter avslutad kurs ska studenten...”.

En vanlig fråga om förväntade studieresultat är hur konkreta de ska vara. Förväntade studieresultat ska inte bara finnas för kurser, utan även för examina (examensbeskrivningarna) och delmoment (om examinationen sker uppdelat och inte för hela kursen). En examensbeskrivning är inte bara summan av alla de förväntade studieresultat som en student har med sig, utan sammanfattar dem på en högre abstraktionsnivå. På motsvarande sätt kan förväntade studieresultat för delmoment vara mer detaljerade än förväntade studieresultat för hela kurser. Det är svårt att ange en lagom nivå, utan rekommendationen är att jämföra med andra, närliggande kurser.

När man formulerar förväntade studieresultat, bör man tänka på att de ska uttryckas på tröskelnivån, alltså gränsen för vad som krävs för att få godkänt på kursen. Det vore förstås roligare att beskriva vad man önskar att alla studenter i den bästa av världar ska lära sig under kursen, men då förlorar man kopplingen till examination och examen. Alla förväntade studieresultat ska vara mätbara/bedömningsbara och bör också examineras, så att studenter, lärare och arbetsgivare vet att studenter med godkänt på kursen verkligen har nått upp till

kraven (det behöver dock inte ske genom en exakt mätning av varje förväntat studieresultat för sig, utan kan ske genom en samlad bedömning). För att inte bara lärarna ska förstå vad som menas med de förväntade studieresultat är det viktigt att de formuleras så att de kan begripas av de studenter som söker kursen. Samtidigt är det en illusion att tro att studenten initialt förstår de förväntade studieresultaten på samma sätt som läraren.

Att formulera förväntade studieresultat för en kurs är ett pedagogiskt arbete. Kursansvariga blir nyckelpersoner, men det är samtidigt viktigt att de inte bara ser till den egna kursen, utan till utbildningens helhet. Detta är svårt, särskilt som många utbildningar fortfarande håller på att planeras, men vi vill framhäva att förväntade studieresultat i en kursplan inte är huggna i sten. Kursplaner kan revideras, när vanan att formulera förväntade studieresultat och kunskapen om andras kurser har ökat. Vi vill också påpeka att diskussioner om förväntade studieresultat i lärarlag och med studenter och andra intressenter är nödvändiga.

Vilka?

Vad förväntas då studenten kunna efter avslutad kurs? I examensbeskrivningarna (se bilaga 3) delar regeringen in förväntade studieresultat i tre olika kategorier; kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Kunskap och förståelse innefattar kunskaper inom det huvudsakliga området för utbildningen, exempelvis faktakunskaper och kunskaper om teorier, och metodkunskap. Färdigheter och förmåga inbegriper analys, problemlösning och kommunikation. Med värderingsförmåga och förhållningssätt menas insikter rörande etik och vetenskapens roll i samhället och förmåga att själv utveckla sin kunskap.

Förväntade studieresultat kan också delas in i ämnesspecifika och icke ämnesspecifika mål. På engelska kallas de senare transferable eller generic skills. Denna indelning visar på att studenter i sin utbildning ska lära sig mycket som inte nödvändigtvis är knutet till det egna ämnet, kunskaper som är en viktig del av utbildningen. Det kan exempelvis vara att kunna arbeta i grupp, söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information, analys och problemlösningsförmåga, skriftlig och muntlig kommunikation, och så vidare.

Alla kurser behöver förstås inte ha som mål att studenterna ska få kunskaper och förmågor av alla slag, utan det är fullt möjligt att kurser har olika inriktning. En del kurser kanske inte alls inriktar sig mot de mål som finns i examensbeskrivningarna, utan har helt andra mål. Därför behöver inte heller examensbeskrivningarnas rubriker finnas med i kursplaner. Däremot ska en student uppfylla alla mål som står i examensbeskrivningen för att få en examen, vilket gör att formuleringarna bör jämföras med nationella regleringar i högskolelag och högskoleförordning (se bilaga 2 och 3), och gärna även med formuleringarna för liknande kurser i landet och internationellt. Det senare får dock ses i ett långsiktigt perspektiv.

Del 2 – Vad ska en kursplan innehålla?

En kursplan ska besvara frågorna ”vad?” och ”hur?”. Vad en kursplan ska innehålla regleras i högskoleförordningen (6 kap 14-15 §§). Nedanstående mall innefattar allt det som omnämns i högskoleförordningen och i GU:s föreskrifter för kursplaner, men uppdelningen i olika punkter skiljer sig något. Det allra mesta av informationen i mallen är obligatoriskt att ange enligt högskoleförordningen, men det är förstås möjligt för en utbildningsanordnare att ge mer information än vad som krävs i mallen. En layoutad version av förslaget finns som bilaga 4a, och en engelsk version som bilaga 4b.

Sidhuvud – ange att kursen ges vid Göteborgs universitet och ansvarig fakultetsnämnd.

Rubrik – Ange kursens benämning på svenska och engelska (max 120 tecken), kursens omfattning i högskolepoäng, kurskod och om kursen är placerad på grundnivå eller avancerad nivå. Om kursens benämning på svenska uttrycks med hjälp av nedanstående begrepp, ska följande översättningar användas:

Grundkurs översätts med *Introductory Course*

Fortsättningskurs översätts med *Intermediate Course*

Fördjupningskurs översätts med *In-Depth Course*

1. *Fastställande* – Ange när kursplanen eller en ändring skall börja gälla samt de övergångsbestämmelser som behövs. Ange utbildningsområde och ansvarig institution och i förekommande fall avdelning. Medverkar annan institution eller avdelning i kursen, ange den eller dessa.

2. *Inplacering* – Ange kursens fördjupning i förhållande till examensfordringarna för kandidat- magister- respektive masterexamen. Ange om kursen enbart ingår i utbildningsprogram, är en fristående kurs och/eller ges som uppdragsutbildning.

3. *Förkunskapskrav* – Ange förkunskapskrav och övriga meriter som krävs för att vara behörig att antas till kursen. Ange även behörighetskrav i termer av kurser enligt den tidigare examensordningen.

4. *Innehåll* – Ange kursens innehåll i korthet. Om kursen är indelad i en eller flera delkurser, ange delkursernas benämning, innehåll och omfattning i högskolepoäng. Delkursernas benämning skall anges på svenska och engelska. (En delkurs kan i sin tur bestå av ett eller flera moment. Dessa moment är av informell karaktär och anges inte i Ladok).

5. *Mål* – Kursens mål skall uttryckas i termer av förväntade studieresultat med avseende på vad som ska uppnås för godkänt betyg på kursen. Målen skall utformas med hänsyn till kursens relation till föregående och efterföljande kurser och i relation till målen för examen (se SFS 2006:1053 examensordningen, bilaga 2).

6. *Kurslitteratur* – I kursplanen skall ingå en litteraturlista och det är lämpligt att litteraturlistan upprättas som en bilaga till kursplanen då den vanligtvis är föremål för återkommande revideringar. Ange även ungefärligt sidantal. I förekommande fall ange även andra läromedel.

7. *Former för bedömning* – Ange formerna för examination samt eventuella obligatoriska moment med krav på närvaro för godkänd kurs. Ange att studenten har rätt till byte av

examinator efter att ha underkänts två gånger på samma examination, om det är praktiskt möjligt, att begäran om byte av examinator ska vara skriftlig och till vem begäran ska ställas. Ange i förekommande fall i vad mån prov- och praktiktillfällen är begränsade. Antal provtillfällen får begränsas till fem tillfällen och antalet praktiktillfällen får begränsas till två tillfällen.

8. *Betyg* – Betygsskalan omfattar betygsgraderna Underkänd (U), Godkänd (G) och Väl godkänd (VG). Annan betygsskala förutsätter beviljad dispens. (Beslut om betygsskala delegerat till fakultetsnämnd enligt Göteborgs universitets beslutsordning fastställd 2006-06-08). Ange även i vad mån det ges möjlighet till att överföra betyget till ECTS-skalan samt förutsättningar för detta.

9. *Kursvärdering* – Ange formen för genomförande av kursvärderingen.

10. *Övrigt* – Ange övriga krav, förutsättningar och villkor, som inte tidigare nämnts. Som exempel kan nämnas om delkurs medför utlandsvistelse, om i kursen ingår för studenten kostsamma delkurser eller moment. Ange om undervisningsspråket är annat språk än svenska.

Sammanfattning

Anpassningen av kursplaner till Bolognaprocessen innebär att rubriken ”Kursens mål/syfte” i kursplanen skall ersättas av rubriken ”Mål”. Där anges vad studenterna skall kunna (göra) efter genomförd kurs, alltså förväntade studieresultat. Kursplanen kan därmed få en starkare funktion när det gäller att informera studenterna om vad de skall lära sig.

De förväntade studieresultaten kan indelas i ämnesspecifika och icke ämnesspecifika. Exempel på icke ämnesspecifika förväntade studieresultat är självständighet, skriftlig och muntlig kommunikation, kritisk och argumenterande förmåga, informationssökning etc. Ämnesspecifika förväntade studieresultat indelas i kunskaper och färdigheter, det vill säga vad studenten skall kunna respektive vad studenten skall kunna göra.

För att ange förväntade studieresultat krävs dels att någon, lämpligen kursledaren, har överblick över vad studenterna förväntas lära sig under en kurs. För att undvika överlappningar eller luckor, bör de förväntade studieresultaten för en kurs utformas i relation till föregående och efterföljande kurser samt i överensstämmelse med målen på examensnivå.

En annan aspekt av denna förändring är, att det är de förväntade studieresultaten som skall examineras. Ytterligare en aspekt är att uppnåendet av förväntade studieresultat skall vara grund för kvalitetsarbete inom institutionen.

Tips för vidare läsning

Bologna-processen presenteras på GU:s hemsida www.bologna.org.gu.se med både formella dokument och internationella länkar.

Stockholms universitetspedagogiska centrum har många dokument om hur man arbetar med förväntade studieresultat på sin hemsida <http://www.upc.su.se/bologna/>

Lunds universitet har flera användbara dokument om nivåbestämning och kvalitetssäkring på hemsidan <http://www.lu.se/o.o.i.s/2478>

Mål uttryckta som förväntade studieresultat – en vägledning från Uppsala universitet innehåller ”typexempel” på förväntade studieresultat för disciplinerna statsvetenskap, biologi, sjuksköterskeprogrammet, apotekar- och receptarieprogrammet samt teknisk fysik med materialvetenskap inom civilingenjörsprogrammet.

<http://info.uu.se/uadm/dokument.nsf/sidor/E27BADE5056CD9ECC1256F5D004B487F?OpenDocument>

I Tuning-projektet har ett flertal europeiska universitet samverkat för att skriva kursplaner för disciplinerna företagsekonomi, kemi, geologi, pedagogik, europastudier, historia, matematik, omvårdnad och fysik. Läs mer i *Tuning Educational Structures in Europe. Universities' contribution to the Bologna process. Final Report. Pilot Project – Phase 2*. Rapporten innehåller också en mängd användbara referenser och länkar.

http://www.tuning.unideusto.org/tuningeu/index.php?option=com_docman&Itemid=59&task=view_category&catid=19&order=dmdate_published&asc=DESC

European Credit Transfer System Users' Guide innehåller komplett info om ECTS-systemet och hur kurser/utbildningar skall beskrivas vid ansökan om ackreditering

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/ects/index_en.html

Ordlista utifrån Blooms taxonomi

Stöd vid formulering av (ämnesspecifika) förväntade studieresultat.

1956 publicerade B S Bloom Taxonomy of Educational Objectives. Handbook 1: Cognitive Domain. I samband med Bologna-processen har Bloom fått en liten renässans eftersom han bidrar med ett ordförråd som kan användas vid formuleringen av ämnesspecifika förväntade studieresultat. (Översättning, K El Gaidi).

Förväntade studieresultat som handlar om bedömning anges genom verben:
Värdera, Jämföra, Kontrastera, Argumentera, Motivera, Bevisa, Kritisera, Försvara, Förklara, Relatera, Ta ställning,

Förväntade studieresultat som handlar om minneskunskaper anges genom verben:
Definiera, Nämna, Lista, Upprepa, Ange, Markera, Välja, Recitera, Beskriva

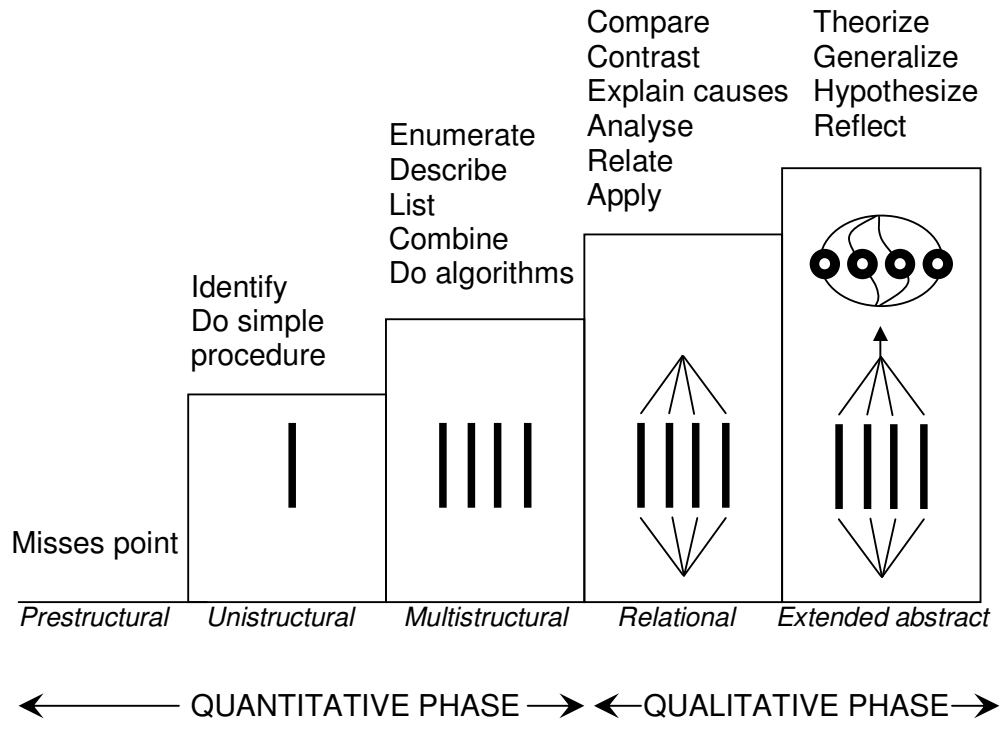
Förväntade studieresultat som handlar om förståelse anges genom verben:
Förklara, Sammanfatta, Försvara, Förutse, Skilja, Utveckla, Generalisera, Exemplifiera, Använda

Förväntade studieresultat som handlar om att analysera anges genom verben:
Identifiera, Urskilja, Relatera, Indela, Sortera, Differentiera, Illustrera, Separera, Skissera

Förväntade studieresultat som handlar om att syntetisera anges genom verben:
Kategorisera, Kombinera, Sammanställa, (Re)konstruera, Framställa, Planera, Organisera, Utarbeta, Relatera, Skapa, Sammanfatta

Förväntade studieresultat som handlar om tillämpning anges genom verben:
Beräkna, Bevisa, Producera, Visa, Lösa, Använda, Modifiera, Verkställa, Relatera, Förbereda, Montera

SOLO: Structure of the Observed Learning Outcome (Biggs & Collis)

¹Biggs, J. (1999) Teaching for quality learning at university. SRHE and Open University Press

Bilaga 2

Högskolelagens nivåbeskrivningar

1 kap, 7 §

Utbildningen skall ges på

- grundnivå,
- avancerad nivå, och
- forskarnivå.

8§

Utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella eller specialutformade program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. Regeringen får dock medge undantag när det gäller konstnärlig utbildning.

Utbildning på grundnivå skall utveckla studenternas

- förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,
- förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, och
- beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att

- söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,
- följa kunskapsutvecklingen, och
- utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

9§

Utbildning på avancerad nivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå eller motsvarande kunskaper. Utbildning på avancerad nivå skall innebära fördjupning av kunskaper, färdigheter och förmågor i förhållande till utbildning på grundnivå och skall, utöver vad som gäller för utbildning på grundnivå,

- ytterligare utveckla studenternas förmåga att självständigt integrera och använda kunskaper,
- utveckla studenternas förmåga att hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, och
- utveckla studenternas förutsättningar för yrkesverksamhet som ställer stora krav på självständighet eller för forsknings- och utvecklingsarbete.

9 a §

Utbildning på forskarnivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå eller motsvarande kunskaper. Utbildning på forskarnivå skall, utöver vad som gäller för utbildning på grundnivå och på avancerad nivå, utveckla de kunskaper och färdigheter som behövs för att självständigt kunna bedriva forskning.

10 a §

Examina skall avläggas på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. Regeringen meddelar föreskrifter om vilka examina som får avläggas och på vilken nivå de skall avläggas.

Bilaga 3

Generella examensbeskrivningar

(Högskoleförordningen bilaga 2, examensordningen)

Kandidatexamen

Omfattning

Kandidatexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer, varav minst 90 högskolepoäng med successiv fördjupning inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen.

Mål

Kunskap och förståelse

För kandidatexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

Färdighet och förmåga

För kandidatexamen skall studenten

- visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För kandidatexamen skall studenten

- visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter,
- visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete

För kandidatexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng inom huvudområdet för utbildningen.

Övrigt

För kandidatexamen med en viss inriktning skall också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Magisterexamen

Omfattning

Magisterexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 60 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer, varav minst 30 högskolepoäng med fördjupning inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen. Därtill ställs krav på avlagd kandidatexamen, konstnärlig kandidatexamen, yrkesexamen om minst 180 högskolepoäng eller motsvarande utländsk examen.

Undantag från kravet på en tidigare examen får göras för en student som antagits till utbildningen utan att ha haft grundläggande behörighet i form av en examen. Detta gäller dock inte om det vid antagningen gjorts undantag enligt 7 kap. 28 § andra stycket på grund av att examensbevis inte hunnit utfärdas.

Mål

Kunskap och förståelse

För magisterexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl överblick över området som fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och

- visa fördjupad metodkunskap inom huvudområdet för utbildningen.

Färdighet och förmåga

För magisterexamen skall studenten

- visa förmåga att integrera kunskap samt att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, även med utgångspunkt i begränsad information,
- visa förmåga att självständigt identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika målgrupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att delta i forsknings- och utvecklingsarbete eller arbeta i andra kvalificerade sammanhang.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För magisterexamen skall studenten

- visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Självständigt arbete

För magisterexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng inom huvudområdet för utbildningen.

Övrigt

För magisterexamen med en viss inriktning skall också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Masterexamen

Omfattning

Masterexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 120 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer, varav minst 60 högskolepoäng med fördjupning inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen. Därtill ställs krav på avlagd kandidatexamen, konstnärlig kandidatexamen, yrkesexamen om minst 180 högskolepoäng eller motsvarande utländsk examen.

Undantag från kravet på en tidigare examen får göras för en student som antagits till utbildningen utan att ha haft grundläggande behörighet i form av en examen. Detta gäller dock inte om det vid antagningen gjorts undantag enligt 7 kap. 28 § andra stycket på grund av att examensbevis inte hunnit utfärdas.

Mål

Kunskap och förståelse

För masterexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl brett kunnande inom området som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa fördjupad metodkunskap inom huvudområdet för utbildningen.

Färdighet och förmåga

För masterexamen skall studenten

- visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika grupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att delta i forsknings- och utvecklingsarbete eller för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För masterexamen skall studenten

- visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Självständigt arbete

För masterexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng inom huvudområdet för utbildningen. Det självständiga arbetet får omfatta mindre än 30 högskolepoäng, dock minst 15 högskolepoäng, om studenten redan har fullgjort ett självständigt arbete på avancerad nivå om minst 15 högskolepoäng inom huvudområdet för utbildningen eller motsvarande från utländsk utbildning.

Övrigt

För masterexamen med en viss inriktning skall också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Doktorsexamen

Omfattning

Doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 240 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå.

Mål

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig avhandling

För doktorsexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.

Övrigt

För doktorsexamen med en viss inriktning skall också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Fakultetsnämnd

XXX111, Kursens benämning, xx högskolepoäng

Grundnivå/Avancerad nivå

Ange kursens benämning på svenska och engelska, kursens omfattning i högskolepoäng (higher education credits), kurskod och om kursen är placerad på grundnivå eller avancerad nivå.

1. Fastställande

"Kursplanen är fastställd av XX fakultetsnämnd 200X-XX-XX".

Ange när kursplanen eller en ändring skall börja gälla samt de övergångsbestämmelser som behövs.

Ange utbildningsområde och ansvarig institution och i förekommande fall avdelning. Medverkar annan institution eller avdelning i kursen, ange den eller dessa.

2. Inplacering

Ange kursens fördjupning i förhållande till examensfordringarna för kandidat- magister- respektive masterexamen.

Ange om kursen enbart ingår i utbildningsprogram, är en fristående kurs och/eller ges som uppdragsutbildning.

3. Förkunskapskrav

Ange förkunskapskrav och övriga meriter som krävs för att vara behörig att antas till kursen.

Ange även behörighetskrav i termer av kurser enligt den tidigare examensordningen.

4. Innehåll

Ange kursens innehåll i korthet. Om kursen är indelad i en eller flera delkurser, ange delkursernas benämning, innehåll och omfattning i högskolepoäng. Delkursernas benämning skall anges på svenska och engelska. (En delkurs kan i sin tur bestå av ett eller flera moment. Dessa moment är av informell karaktär och anges inte i Ladok).

5. Mål

Kursens mål skall uttryckas i termer av förväntade studieresultat med avseende på vad som ska uppnås för godkänt betyg på kursen.

”Efter avslutad kurs skall studenten kunna:”

Målen skall utformas med hänsyn till kursens relation till föregående och efterföljande kurser och i relation till målen för examen (se SFS 2006:1053 examensordningen, bilaga 2).

6. Kurslitteratur

”Se separat litteraturlista.”

I kursplanen skall ingå en litteraturlista och det är lämpligt att litteraturlistan upprättas som en bilaga till kursplanen då den vanligtvis är föremål för återkommande revideringar. Ange även ungefärligt sidantal. I förekommande fall ange även andra läromedel.

7. Former för bedömning

Ange formerna för examination samt eventuella obligatoriska moment med krav på närvaro för godkänd kurs.

”Student äger rätt till byte av examinator efter att ha underkänts två gånger på samma examination, om det är praktiskt möjligt. En sådan begäran ställs till institutionen och skall vara skriftlig.”

Ange i förekommande fall i vad mån prov- och praktiktillfällen är begränsade. Antal provtillfällen får begränsas till fem tillfällen och antalet praktiktillfällen får begränsas till två tillfällen.

8. Betyg

Betygskalan omfattar betygsgraderna Underkänd (U), Godkänd (G) och Väl godkänd (VG). Annan betygsskala förutsätter beviljad dispens. (Beslut om betygsskala delegerat till fakultetsnämnd enligt Göteborgs universitets beslutsordning fastställd 2006-06-08).

Ange även i vad mån det ges möjlighet till att överföra betyget till ECTS-skalan samt förutsättningar för detta.

9. Kursvärdering

Ange formen för genomförande av kursvärderingen.

10. Övrigt

Ange övriga krav, förutsättningar och villkor, som inte tidigare nämnts. Som exempel kan nämnas om delkurs medför utlandsvistelse, om i kursen ingår för studenten kostsamma delkurser eller moment.

Ange om undervisningsspråket är annat språk än svenska.

GÖTEBORG UNIVERSITY
Faculty Board of XX

XXX111, Course Title, xx higher education credits

First Cycle/Second Cycle

Please indicate if the syllabus is the binding document or a translation of a Swedish original.

1. Confirmation

"The syllabus was confirmed by the Faculty Board of xxxxx on 200x-xx-xx to be valid from x semester, 200x."

Field of education: xxxxxxxx.

Responsible department: xxxxxxxx.

2. Position in the educational system

(The text is specific for each course.)

Example: "The course (Course title), xx higher education credits, is a single subject course/alt. program course/alt.... one of several single subject courses included in the xx study programme/alt ... is given within the xx programme/within the Faculty of xxxxx."

3. Entrance qualifications

(The text is specific for each course.)

Example: "To be eligible for the course xxxx the equivalent of xx higher education credits in xx course/in any xxxx subjects is required/ alt. basic qualification is required."

Specify also entrance qualifications in terms of courses in accordance with the previous Degree Ordinance.

4. Course content

(The text is specific for each course.)

“Delkurs” is to be translated with “subcourse” and “moment” with “item”.

5. Learning outcomes

(The text is specific for each course.)

Example: “After completing the course the students will be able to

6. Required reading

Example: “List of required reading enclosed.”

7. Assessment

(The text is specific for each course.)

Example: “A student who has failed a test twice has the right to change examiner, unless weighty argument can be adduced. The application shall be sent to the board of the department and has to be in writing.”

8. Grading scale

Example: “The grades are Pass, High Pass or Fail”.

9. Course evaluation

Example: “The results of the evaluation will be communicated to the students and will function as a guide for the development of the course.”

10. Additional information

(The text is specific for each course.)

Please state requirements, prerequisites or conditions not previously mentioned, for example if a sub-course involves studies abroad, or if parts of the course involve extra expenses for the students.

If other than English, indicate the language of instruction.